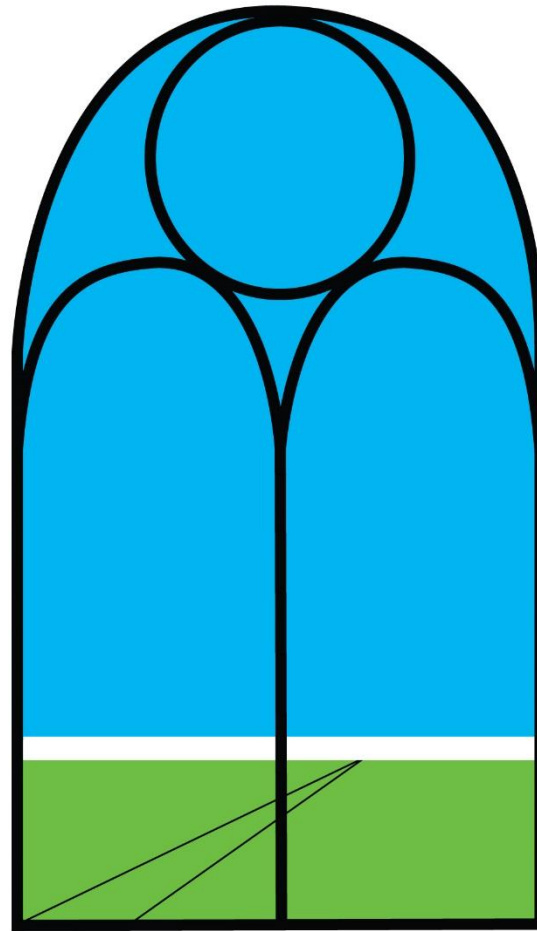

Stichting Kerkenland

Jaarverslag 2021

KERKENLAND

STICHTING

Stichting Kerkenland, jaarverslag 2021

1. Gegevens

Stichting Kerkenland
Tugelaweg 47C
1092 VH Amsterdam
info@stichtingkerkenland.nl
www.stichtingkerkenland.nl
KvK nummer: 55839177
Fiscaal nummer: 851880034
Fiscale status: Culturele ANBI

2. Bestuur

MSc. L.G.J. (Lodewijk) Wesselink, - voorzitter
ir. W.J.A. (Nanette) de Jong – secretaris
mr. R.J. (Rein) Philips – lid (tot 3 Mei 2021)
drs. C.H. (Chris) Schaapman – lid (vanaf 3 Mei 2021)

3. Belonings- en financieel beleid

Bestuursleden van de stichting ontvangen geen beloning.

Geld onder beheer van Stichting Kerkenland wordt aangehouden op een spaarrekening en rekening courant bij ABN Amro bank. Stichting Kerkenland besteedt geld uitsluitend ter ondersteuning en/of realisatie van projecten die direct verband houden met de doelstelling van de stichting zoals hieronder omschreven. Deze projecten kunnen geïnitieerd en uitgevoerd worden door de stichting zelf of door een derde partij. De totstandkoming en voortgaand onderhoud van de kerken database en digitale kerkenkaart -waarover meer te lezen op onze website- is in de praktijk de grootste kostenpost.

Het grootste deel van onze inkomsten wordt gegenereerd door giften en donaties van particulieren. Sinds oprichting in 2012 is dat bijna 90% van de totale inkomsten. Het restant van de inkomsten bestaat uit giften van cultuurfondsen, en baten als tegenprestatie voor het beschikbaar stellen van onze kennis aan overheidsorganen, kerkgenootschappen of private partijen.

4. Doelstelling, beleid en werkzaamheden

Stichting Kerkenland heeft als statutair doel de bevordering van:

- a) het vergaren, ontwikkelen en verspreiden van kennis
- b) onderhoud
- c) herbestemming

van bedreigde kerken, synagogen en andere waardige religieuze gebouwen. Het actuele beleid is voornamelijk gericht op onderdeel a) *het vergaren, ontwikkelen en verspreiden van kennis van bedreigde kerken, synagogen en andere waardige religieuze gebouwen*. Hiermee is Stichting Kerkenland in de praktijk een kennis instituut, en beogen wij met onze kennis in algemene zin een bijdrage te leveren aan ook de onderdelen onderhoud en herbestemming.

De belangrijkste en meest concrete bijdrage die wij hebben kunnen leveren, is de cofinanciering van een nieuw op te zetten digitaal kerkenbestand met bijbehorende 'kerkenkaart', met daarin een schat aan informatie over duizenden kerken in het Nederlandse kerkenlandschap. Dit project is uitgevoerd in samenwerking met het Historisch Documentatie Centrum van de Vrije Universiteit Amsterdam in de periode 2012 - 2018, als onderdeel van een promotie onderzoek naar de geschiedenis van de Nederlandse kerkbouw in de periode 1800-1970. Dit onderzoek -en daarmee ook het opstellen van de database- is uitgevoerd door Dr. Herman Wesselink.

De kerken database is gelanceerd in 2018. Deze is online publiek toegankelijk, via onze website www.stichtingkerkenland.nl kunt u deze bekijken. Nu deze eenmaal is gelanceerd, dient de database op voortgaande basis bijgewerkt en ook uitgebreid te worden. Stichting Kerkenland zet zich hier blijvend voor in. Tevens stellen wij op ad hoc basis de onderliggende data van de kerkenkaart beschikbaar aan derden. Indien het gebruik van de data is ten behoeve van aantoonbaar wetenschappelijke en/of algemeen belang doeleinden, dan stellen we de data gratis beschikbaar. Wel vragen wij op voorhand enige informatie over het (wetenschappelijk) doeleinde, zoals een onderzoeksvoorstel of resumée van het onderzoek. Tevens is aan gratis beschikbaarstelling de voorwaarde verbonden dat Stichting Kerkenland de resultaten van het onderzoek of analyse mag inzien en ook op de website mag publiceren, ter vrije inzage van het publiek. Indien het gebruik van de data is ten behoeve van een commercieel doel, dan vragen wij de gebruiker een bijdrage te doen aan onze stichting, ten behoeve van het voortgaande onderhoud van de database.

Vervolgens zetten wij ons in voor het gedachtegoed kerkbehoud en oplossingen daarvoor, en de bijbehorende brede maatschappelijke discussie. Dit doen wij middels deelname aan symposia, het geven van lezingen, en een actieve Instagram pagina.

Op projectbasis stellen wij onze kennis ook beschikbaar aan derde partijen zoals overheidsorganen, kerkgenootschappen, stichtingen of private partijen uit de kerkelijk erfgoedsector.

5. Projecten

5.1 In 2021 uitgevoerde projecten

5.1.1 Kerken database

In 2021 hebben wij de database en daarmee de kerkenkaart aangevuld met alle Nederlandse kerken van bouwjaar 1800 en eerder. Deze grote klus was al gestart in 2020, en in 2021 geheel afgerond. Eerder bevatte de database enkel alle kerken gebouwd tussen

1800 en 1970. Met de aanvulling geeft de kerkenkaart nu een completer beeld van het gehele Nederlandse kerkenlandschap. De volgende stap is om de database en kerkenkaart ook te vullen met kerken gebouwd na 1970. Na afronding van deze laatste stap, zal de kerken database alle kerken in het Nederlandse kerkenlandschap omvatten. Wij zijn hier tot op heden nog niet aan toe gekomen, echter dit staat op de agenda en gaat ook zeker gebeuren. Naast de bovengenoemde aanvullingen, is er ook het continue proces gaande van het up-to-date houden van de informatie over kerkgebouwen die al in de database zitten.

5.1.2 Waardestellingen en omschrijvingen kerkgebouwen

In 2021 hebben wij wederom bij mogen dragen aan kennis bij lokale overheden en uitvoerende instanties over kerkgebouwen onder hun beheer, door middel van het opstellen van waardestellingen en omschrijvingen van een aantal kerkgebouwen. Om precies te zijn hebben wij omschrijvingen gemaakt van de 7 kerken in de Rooms Katholieke Parochie Sint Maarten, welke een onderdeel is van het Bisdom Rotterdam. De kerkgebouwen staan in Noordwijk, Noordwijkerhout, Sassenheim, Warmond en Voorhout. Tevens hebben wij cultuurhistorische waardestellingen geschreven voor een vijftal kerkgebouwen in de gemeente Huizen.

5.1.3 Lezingen en symposia

Gezien dat het sociale en evenementen leven in Nederland ook in 2021 grotendeels werd beheerst door de Covid19 beperkingen, hebben wij in 2021 helaas wederom niet deel kunnen nemen aan symposia, en geen lezingen kunnen geven. Op moment van schrijven - medio 2022- is deze situatie gelukkig verbeterd, en vinden dit soort activiteiten gelukkig weer plaats.

5.1.4 Sociale media, uitdragen belang van kerkbehoud

Voor onze Instagram account was 2021 een goed jaar, met ongeveer 100 nieuwe volgers erbij. Op moment van schrijven -medio 2022- staat de teller op 317 volgers. Ons account is een leuk en levendig platform. Door het regelmatig plaatsen van foto's, interessante feiten en curiositeiten over allerhande kerken uit het Nederlandse kerkenlandschap, proberen wij mensen te interesseren voor de schoonheid van kerkgebouwen, en het belang van kerkbehoud duidelijk te maken.

5.1.5 Samenwerking met Kerk & Co.

Tevens hebben wij in het verslagjaar de samenwerking met Kerk & Co. bestendigd, door toetreding op 3 Mei 2021 van Chris Schaapman tot het bestuur van Stichting Kerkenland. Chris heeft zitting genomen als algemeen bestuurslid, hij is in de plaats getreden van Rein Philips. Rein was bestuurder van Stichting Kerkenland sinds 1 Oktober 2013, en heeft aldus 7,5 jaar voor ons gediend. Wij danken Rein voor zijn ruime bijdrage op vele fronten; Met name zijn prettige persoonlijkheid, juridische expertise, en goede bestuurlijke inzichten. Chris Schaapman is oprichter en directeur van Kerk & Co., een private partij uit de kerkelijk erfgoed sector, waarmee wij op projectbasis al samenwerkten, in die zin dat wij af en toe een kerkelijke waardenstelling of omschrijving voor Kerk & Co maakten. In die hoedanigheid hebben wij elkaar leren kennen en is het idee ontstaan om nauwer samen te werken, gezien de overlap in werkgebied van de beide organisaties, en gezamenlijke ambitie om de kerken database door te ontwikkelen. Met respect voor de gemeenschap, de kerkelijke waarden en het kerkgebouw zelf, helpt Kerk & Co. kerkgemeenschappen met de uitdagingen ten gevolge

van teruglopend kerkbezoek; Budget optimalisatie aan de inkomsten- en uitgavenkant, geschikte nevenfuncties voor het kerkgebouw, algemeen advies, waardebeoordelingen, indien onvermijdelijk verkoop en of volledige herbestemming van het kerkgebouw, et cetera.

5.2 Huidige en geplande projecten

5.2.1 Kerken database

Een onderdeel van de hierboven gerefereerde samenwerking met Kerk & Co, is het verder uitbouwen en verbeteren van de kerken database. Los van onze Stichting Kerkenland database, had en heeft Kerk & Co dezelfde ambitie. We zijn we het erover eens dat het niet efficiënt is, en beter voor de kwaliteit van de database, als we de energie en middelen bundelen ten behoeve van één en dezelfde database, in plaats van dat meerdere organisaties ieder hun eigen database maken en bijhouden. Zodoende zijn we aan het bekijken hoe een database vorm te geven die boven de organisaties uitgaat, welke van én voor het algemeen belang is.

In casu belangrijk om te vermelden, is dat ook de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) een kerken database bezit en beheert. Stichting Kerkenland heeft in 2019 een belangrijke rol gespeeld bij de totstandkoming van deze database, in die zin dat de Stichting Kerkenland database een belangrijke bouwsteen geweest is voor de RCE database. Vervolgens is deze verder uitgebreid en uitgebouwd door de RCE.

Wij zijn van mening dat het wenselijk is om ook de RCE te betrekken bij het gesprek over een “master database”, om het zo maar even te noemen. Op die manier bundelen we de krachten en expertise maximaal, en ontstaan er niet 2 of 3 dezelfde producten die in feite hetzelfde doel beogen.

Tot het moment dat het zover is, zullen wij als Stichting Kerkenland zelf onze eigen database up-to-date houden obv ontwikkelingen in het Nederlandse kerkenlandschap. Denk daarbij aan ontwikkelingen zoals nieuwe herbestemmingen van kerkgebouwen, en kerken die door teruglopende bezoekersaantallen gedwongen hun deuren moeten sluiten voor de eredienst.

5.2.2 Handeseditie dissertatie

Zoals eerder in dit jaarverslag genoemd, heeft Stichting kerkenland in de periode 2012-2018, een belangrijke bijdrage geleverd aan een onderzoeks- en dissertatieproject, uitgevoerd door kerkelijk erfgoed specialist Dr. Herman Wesselink bij het Historisch Documentatie Centrum (HDC) van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Naast het ontwerpen, inrichten, vullen en lanceren van de genoemde database en kerkenkaart, behelsde het project een beschrijving van de Nederlandse kerkbouw in de periode 1800-1970. Hoe ziet het Nederlandse kerkenlandschap eruit, wat zijn de specifieke kenmerken ervan in kwalitatief en kwantitatief opzicht en op nationaal, regionaal en lokaal niveau? Wat is de unieke religieuze, kunsthistorische en cultuurhistorische betekenis ervan? De antwoorden op deze hoofdvragen van het onderzoek zijn niet alleen belangrijk voor erfgoedprofessionals, maar leiden ook tot meer bewustwording bij het brede publiek. En dat laatste is misschien wel de belangrijkste voorwaarde voor het behoud van kerkelijk erfgoed. Ook is in het kader van dit onderzoek een specifiek op kerkgebouwen gerichte waarderingsmethodiek ontwikkeld,

waarmee de erfgoedwaarde van individuele kerkgebouwen kan worden vastgesteld. De rangschikking die bijvoorbeeld gemeentes en provincies zo kunnen aanbrengen, draagt bij aan het behoud van waardevolle kerkgebouwen. Het onderzoek heeft geleid tot de dissertatie: "*Een sterke toren in het midden der stad: Verleden, heden en toekomst van bedreigde Nederlandse kerkgebouwen*".

Sinds afronding van het project in 2018, heeft de dissertatie en de kerkenkaart veel aandacht en overwegend goede recensies gekregen van specialisten uit de erfgoed en vastgoed sector. Tevens is er ruime media aandacht geweest. Dit heeft er toe geleid dat Dr. Herman Wesselink in 2021 is benaderd door een uitgeverij, gespecialiseerd in boeken met een culturele, historische of literaire insteek. De uitgeverij heeft voorgesteld om de dissertatie uit te geven in een zogeheten handelseditie, oftewel: in boekvorm. In eerste instantie wordt een oplage beoogd van 300 boeken. Het hele traject is gestart in 2021. Op moment van schrijven -medio 2022- is het manuscript afgerond, en op dit moment zijn wij ter financiering van het hele proces fondsen aan het aanschrijven.

5.2.3 Sociale media, uitdragen belang van kerkbehoud

Ten slotte gaan we door met onze activiteiten ter promotie van het belang van kerkbehoud; Door middel van regelmatige postings op onze Instagram pagina, houden we de mooie indrukken van allerhande kerkgebouwen levend, en tonen we goede herbestemmingen die als voorbeeld en inspiratie dienen. Ook kunnen we gelukkig weer actief deelnemen aan conferenties, en geven we op ad hoc basis lezingen en rondleidingen.

Financieel verslag boekjaar (1 januari t/m 31 December)

Inkomsten en kosten verslagperiode

INKOMSTEN

	2021	2020
Donaties / fondswerving	€ 13.060,00	€ 12.500,00
Lezingen / seminars etc	€ -	€ -
Diensten voor derde partijen	€ 245,00	€ 490,00
Rente spaarrekening	€ -	€ -
	<hr/>	<hr/>
	€ 13.305,00	€ 12.990,00

KOSTEN

Kosten voor Digitale Kerkenkaart / lezingen / seminars	€ -	€ 9.400,00
Representatie (website, visitekaartjes etc.)	€ 72,60	€ 159,72
Notaris kosten schenkingsakten	€ -	€ -
Bestuur onkosten	€ 63,95	€ -
Bank & KvK kosten	€ 118,50	€ 116,40
Registratie anbi.nl	€ 34,99	€ 34,99
	<hr/>	<hr/>
	€ 290,04	€ 9.711,11

FINANCIËEL RESULTAAT ¹

€ 13.014,96 € 3.278,89

¹ Het positief financieel resultaat is deels een gevolg van de onderhandse lening die in vaste donatie tranches van €12.500 per jaar gedoneerd wordt en aldus niet meer als verplichting op de balans verschijnt. Deze lening is in de periode 2015-2017 al door Stichting Kerkenland ontvangen, en aangewend ter co-financiering van het VU-HDC project. Aldus is dat deel van het positief financieel resultaat geen positieve kasstroom.

Balans

	ultimo 2021	ultimo 2020
<u>ACTIVA</u>		
Rekening courant 57.30.35.628	€ 666,24	€ 711,28
Spaarrekening 58.70.37.954	€ 1.129,49	€ 569,49
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
	€ 1.795,73	€ 1.280,77
<u>PASSIVA</u>		
Schuld:		
Onderhandse lening	€ 35.500	€ 48.000
Eigen vermogen:		
Eigen vermogen ²	€ -33.704,27	€ -46.719,23
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
	€ 1.795,73	€ 1.280,77

² Het negatief eigen vermogen is volledig gedekt door de onderhandse lening. Deze lening wordt in vaste donatie tranches van €12.500 per jaar op termijn geheel omgezet in donatie.

Begroting 2022 - 2023

	2022	2023
<u>INKOMSTEN</u>		
Donaties cultuurfondsen	€ 5.000	€ 5.000
Overige donaties / fondswerving	€ 12.500	€ 12.500
Lezingen / seminars	€ 500	€ 150
Baten projecten/diensten voor derden	€ 750	€ 750
Totaal inkomsten	€ 18.750	€ 18.400
<u>UITGAVEN</u>		
Onderhoud database kerkgebouwen	€ 500	€ 500
Kosten handeseditie dissertatie	€ 5.000	€ 5.000
Uitvoering projecten derde partijen (provincie, gemeente, rijk)	€ 600	€ 600
Overhead	€ 150	€ 150
Kosten PR / website hosting etc.	€ 150	€ 150
Totaal uitgaven	€ 6.400	€ 6.400
Begroting resultaat periode 2022-2023 ³		€ 24.350

³ Het positief begroting resultaat is voornamelijk een gevolg van de onderhandse lening die in vaste donatie tranches van €12.500 per jaar gedoneerd wordt en aldus niet meer als verplichting op de balans verschijnt. Deze lening is in de periode 2015-2017 al door Stichting Kerkenland ontvangen, en aangewend ter co-financiering van de VU-HDC projecten. Aldus is dit positief resultaat niet een kasstroom overschot.